

*Tolkienovo dědictví

*V „Tolkienových stopách“

*Komplexnost světa, rozvětvený děj, hrdinské postavy, osud světa/
základních hodnot v sázce X dostatečně dlouhá série

* Terry Brooks - *The Sword of Shannara*, David Eddings - *Belgariad*,
Stephen R. Donaldson - *The Chronicles of Thomas Covenant, the Unbeliever*, Nick Perumov **TOLKIEN FAN FICTION**

*Epická fantasy

*Steven Erikson - *Malazská kniha padlých*

*Středověké kulisy - konkrétní epocha

*J.R.R. Martin - *Píseň ledu a ohně*

*Andrzej Sapkowski - *Sága o zaklínači*

Historická fantasy

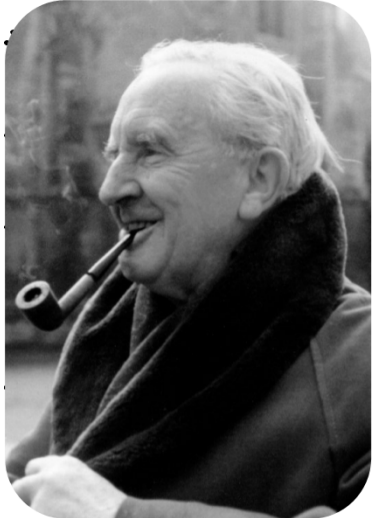
„Zcivilnění“ mýtu
Realismus

- * Tábor karavany měl tvar podkovy. Nedaleko barevných stanů a hřmotných kupeckých vozů byli uvázaní velbloudi a muly. Ve změti stanů poskakovaly běžové opice a za pamlsky předváděly krkolomné kousky směřjícím se dětem.
- * Odkudsi se ozývala pronikavá hra na píšťalu. U ohniště se v chlupatém chumlu rvali psi o zbytky od oběda a co chvíli rozdováděně chňapali lidem po nohách. Nad ležením se vznášela dráždivá vůně východních koření a nakyslý pach solených ryb.
- * Když se jezdci přiblížili, vyšel jim v ústřety drobný muž žluté pleti oděný do pestrého obleku khitájských obchodníků. Doprovázeli ho dva rozložití strážci s modročernými vlasy a vousy, zakovaní ve stříbrných pancířích - bezpochyby shemitští hrdlořezové. ...
- * Po svém boku uslyšel smrtelné výkřiky a divoký třesk zbraní. Dnes nebojoval sám! První soupeř nastavil meč Conanovu útoku, avšak nemohl čelit prudkosti a divokosti, se kterou byla zasazena rána, která prolomila kryt a zasekla do voskově žlutého obličejě vlastní meč. ...
- * Conan musel odvrátit zrak, aby čelil vlastním protivníkům, když se však později znovu ohlédl, nebylo po dravci ani památky. „Crom!“ zamumlal a s novou silou se vrhl boje jako pradávny duch pomsty. Na těle, lesknoucím se potem a krví, jehož vypracované svaly se napínaly a smršťovaly jako součásti dokonalého vražedného stroje, se odrážela mihotavá záře odhozených pochodní a činila bojovníka všudypřítomným, když útočil,114 a nezastižitelným, když ranám uhýbal.

* Dvě tváře (hrdinské) fantasy

* V českém prostředí po pádu železné opony

* John Ronald Reul Tolkien

Pán prstenů

Hobit

Silmarillion

* High fantasy

* Mýtus

* Poselství

* Komplexita

Robert Ervin Howard

Muž z Cimmerie

Conan: Věž

Conan barbar

1932-36

Sword and sorcery

Napínavý příběh

Exkluzivní prostředí

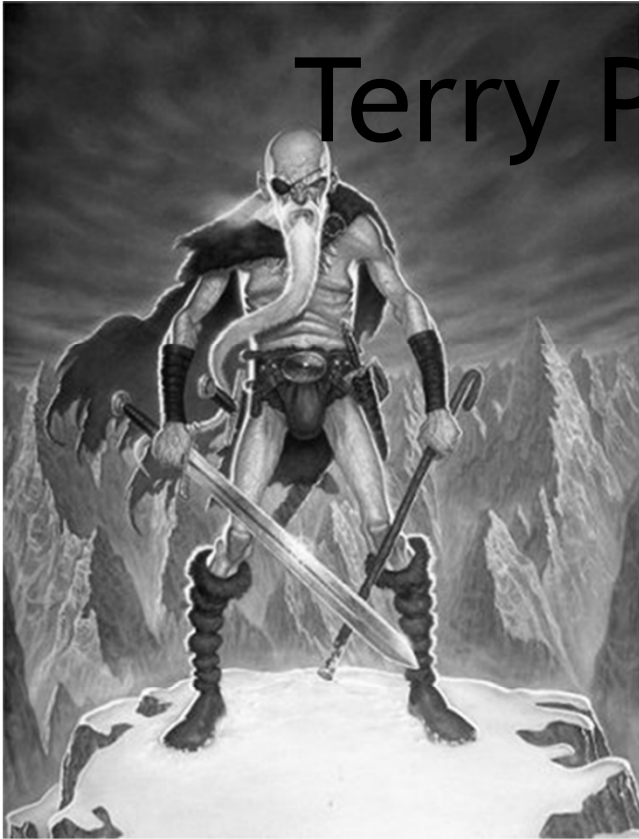
Typizované postavy

* Mervyn Peake - Gormenghast

- * (1949-59, česky 2004-6)
- * Z anotace: „Peake umně mísí prvky gotického románu, fantasy, komedie i hororu a výsledkem je surreálně carrollovský, kafkovsky groteskní, do absurdních detailů líčený „vnitřní“ svět, v jehož dusivé, pomalé, zahnilé atmosféře začíná klíčit strašlivá revoluční změna.“
- * Z recenzí: „Gormenghast je román, který se vymyká žánrům. Bez zjevného plánu si od každého vezme, co zrovna potřebuje.“
- * „Gormenghast je groteskní, ale zároveň pochmurná sága, jež je neaktuální skutečně jen zdánlivě. Svět Gormenghastu, to není útěk do světa fantazie, ale groteskní výraz palčivého vědomí, že za branami jsou barbaři. Trochu paranoidní, pravda, ale takový je i náš svět.“
- * PODIVNOST, jinakost jako minimální podmínka fantastična
- * WHIMSY

Terry Pratchett

- * Úžasná Zeměplocha
- * 1983 - 2015
- * Stereotypy - elfové, trpaslíci, mágové, hrdinství...
- * Dobrodružství, zábava
- * Vážnost - xenofobie, předsudky, rasizmus (tvarizmus), hloupost

Moc příběhů

Prototypizace

* „Bylo mnoho způsobů, jak se obrátit k Velkému bohu, ale ty většinou závisely na tom, kolik jste si mohli dovolit, což bylo správné a dobré a přesně tak, jak věci být mají. Koneckonců ti, kteří na tomto světě dosáhli úspěchu, dosáhli ho jen díky souhlasu Velkého boha, protože by bylo nesmyslné se domnívat, že by ho dosáhli s jeho **nesouhlasem**. Podle stejného systému mohla pak kvizice pracovat a nemusela se obávat, že učiní nějakou chybu. Už samo podezření bylo důkazem. A jak by tomu mohlo být jinak? Velký bůh by jistě nepovažoval za **správné** vložit podezření do mysli svých kvizitorů, pokud by nebylo správné, aby se tam takové podezření objevilo.“ (Malí bohové 1992, č. 1997)

„Jenže já s ním jel už předtím, seržante! A všichni chlapi! Prostě jsme jim předali lidi a vrátili se na strážnici na kakao!“

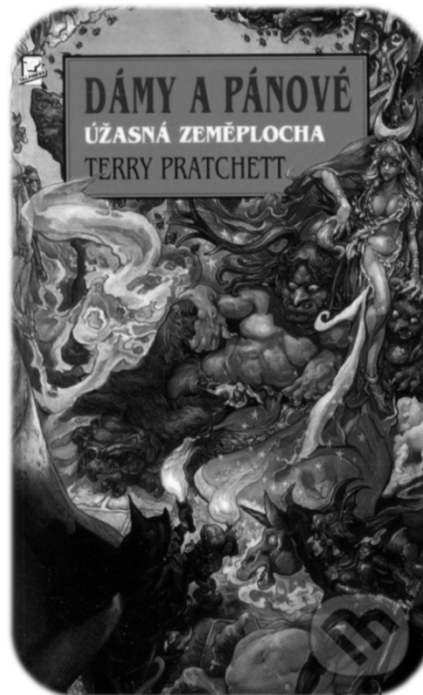
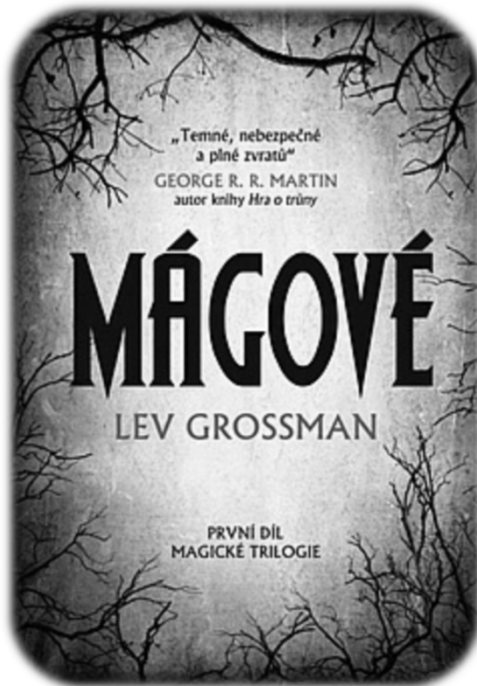
„No... měli jste rozkazy...“ řekl Elánus, aby mu trochu ulehčil.

„Nevěděli jsme to!“

To není přesné, pomyslel si Elánus. Neptali jste se. Prostě jste tomu uzavřeli své mysli. Ti lidé vešli dovnitř hlavními dveřmi a některé z nich pak vynesli tajným vchodem a mnohdy ani ne v jedné bedně. (Noční hlídka 2002, č. 2003)

Bored of the Rings (1969)

* Městská fantasy

- * Prolínání fantastického a aktuálního světa, sepětí s chronotopem města
- * Neil Gaiman: *Nikdykde*, China Miéville: *Nádraží Perdido*, *Město & Město*, Sergej Lukjaněnko: *Noční hlídka*, Michal Ajvaz: *Druhé město*, Daniela Hodrová - *Trýznivé město*

čtenář může důvěrně znát prostředí příběhu,
k němuž autor přidává další vrstvy

- * Dvě současné reality, dva světy sdílející jeden prostor
- * Přítomnost „skutečného“ města z aktuálního světa (překročení prahu) není podmínkou.
- * Obraznost, neviděný svět kolem nás
- * Fantastické prvky v našem světě

- * A pak vykročili na most a Richard začal chápat, co je temnota: temnota jako něco kompaktního a skutečného. Cítil, jak mu sahá na kůži, zkoumá, pohybuje se, probádává: klouzala po jeho mysli. Vklouzla mu do plic, do očí, do úst.
- * S každým krokem světlo svíčky sláblo. Všiml si, že totéž se děje i se světlem ženiny baterky.
- * Tma, naprostá a všudypřítomná.
- * Zvuky. Zašustění, zašelestění. Richard zmateně mrkal, oslepený tmou.
- * Zvuky byly nepřátelštější, hladovější. Richardovi připadalo, že slyší hlasy: hordu velikých, pokroucených trole kdesi pod mostem.
- * V temnotě kolem nich cosi proklouzlo.
- * „Co to je?“ vyjekla Anastázie. Ruka se jí v jeho dlani třásla.
- * „Tiše,“ řekla žena. „Ať si tě nevšímne.“
- * „Co se děje?“ šeptal Richard.
- * „Temnota,“ odpověděla žena v koženém oděvu velice tiše. „Všechny noční můry, které se objevují, když zapadne slunce, už od dob, kdy jsme se krčili v houfech v jeskyni. Kvůli bezpečí i kvůli teplu. Teď přišel čas bát se tmy.“
- * Richard věděl, že se cosi chystá přelézt mu po obličeji. Zavřel oči: na tom, co viděl nebo cítil, to nic nezměnilo.
- * Noc byla dokonalá.
- * A tehdy začaly halucinace.

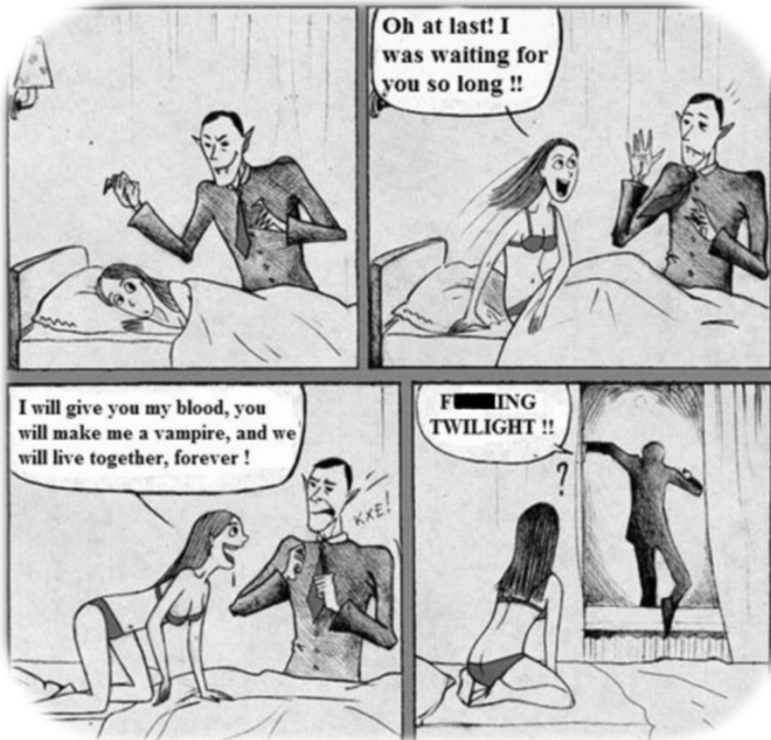
*Young Adult Fantasy

* Kognitivní hledisko: důvěra v možnost změnit status quo - za cenu osobní oběti (*Hunger games*)

* Nancy Farmer: *Moře trollů*

* Christopher Paolini - *Eragon*

Paranormální romance

Trénování empatie

Mentalizace

Kognitivní pružnost

*90. léta a fantasy

- * Urban fantasy → indigenous fantasy
- * Dark fantasy - vydělení se z hororu
- * Tanith Lee - přejmenování
- * FS 19/20. stol. + upíři/vlkodlaci
- * Laurell K. Hamilton - Anita Blake
- * Sword and sorcery - pokles
- * Historická fantasy a komerce:
 - * 1977 - cca 250 str.
 - * Od 80. let - od 500 do 1000 str.
- * **Robert Jordan, Terry Goodkind,**
- * **George R.R. Martin (od 1996)**
- * Diana Wynne Jones: The Tough Guide to Fantasyland (1996, 2006)

Podporováno nakladateli:
1. Lépe vidět jméno autora
2. Vytlačit konkurenci z regálu

Páteře knih jako obrázek -
motivace koupit celou
sérii

* Nejúspěšnější fantasy autoři přelomu tisíciletí

- * Joanne Rowlingová - konec 90. let nejprodávanější autorka na světě
- * Philip Pullman - 2001 vyhrává Whitbread Award (mýtus, teologie, sf spekulace, literární aluze, filozofie) - stud. mat. apologetických kurzů

Posun vkusu od psychologicky komplexních knih pro dospělé, náročný styl, smíření utrpení, k dobrodružství, přitažlivému příběhu (naději?)

- * Do 90. let představa - realismus - HP - atraktivní příběh, přístupné psaní, fikční svět - bez výr. konkurence
- * 1990 - „international publishing cooperation“
- * 1995 Amazon, supermarketový prodej, fandom
- * Terry Pratchett - na zač. 90. let nejprodávanější autor
- * ve VB, alespoň jedna kniha ročně¹²⁴

